

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРЕСИВНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРЯ

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

(м. Київ)

*Кейс – каталізатор,
що прискорює процес навчання
шляхом привнесення в нього практичного
досвіду.*

Ендрю Тоул

Вступ. Вимоги до якості підготовки лікарів постійно зростають – сучасне суспільство та ринок праці потребують максимально адаптованих і ефективних фахівців, які не тільки володіють певною кількістю знань, але й вміють їх адекватно використовувати у відповідних професійних і життєвих ситуаціях. Проблема підготовки висококваліфікованих кадрів, у сучасних умовах модернізації професійної освіти, її змістового та структурного оновлення, вже не може бути ефективно вирішена в рамках використання традиційних форм і методів навчання. Одним із слабких місць цих методів є те, що в активному стані знаходиться тільки викладач, слухачі ж пасивно сприймають інформацію, тобто процес має інтелектуально пасивний характер [2]. Традиційні форми і методи навчання передбачають передачу знань, але не завжди формують професійні вміння та навички у майбутніх фахівців, що особливо важливо при підготовці майбутніх медиків. Тоді як, застосування активних методів навчання веде до активізації пізнавальної діяльності студентів, підвищенню мотивації та емоційності навчання, формують професійну компетентність [3].

Безумовно, оптимальним методом навчання і формування практичних навичок лікарів є робота з реальним пацієнтом. Однак, кожне захворювання має безліч особливостей, різні варіанти перебігу, не типові прояви та може супроводжуватися різноманітними змінами показників результатів додаткових методів дослідження, що складно врахувати при розгляді конкретного клінічного випадку. Виникає проблема: молодий спеціаліст, який має достатню теоретичну базу, не здатний розібратися в реальній клінічній ситуації з дещо нестандартним перебігом. Сформувавши професіонала, здатного нестандартно та гнучко мислити, аналізувати, самостійно вирішувати й активно діяти можливо тільки за умови відпрацювання значної кількості клінічних прикладів, розбору різних варіантів типового і атипового перебігу захворювання.

Одним із способів вирішення даної проблеми є використання методу ситуаційного навчання (Case study method) – аналізу кейсів.

Кейс-метод – інтерактивна технологія для короткострокового навчання, на основі реальних чи вигаданих ситуацій (від англ. «case» – випадок), спрямована не стільки на освоєння конкретних знань, скільки на формування у молодих фахівців нових якостей і вмінь [5].

Даний метод, як сучасна і перспективна форма організації навчального процесу, дозволяє формувати ряд метакомпетентностей [4]:

- оволодівати навичками і прийомами всебічного аналізу ситуацій зі сфери професійної діяльності;
- оперативно вирішувати – «тут і зараз»;
- відпрацьовувати вміння затребувати додаткову інформацію, необхідну для уточнення вихідної ситуації, тобто вірно формулювати питання «на розвиток», «на розуміння»;
- наочно представляти особливості прийняття рішення в ситуації невизначеності, а також різні підходи до розробки плану дій, орієнтованих на досягнення кінцевого результату;
- здобувати навички вербалізації, тобто ясного і точного викладення власної точки зору в усній або письмовій формі;
- оволодівати вмінням презентувати, тобто переконливо подавати, обґрунтовувати і захищати власну точку зору;
- відпрацьовувати навички конструктивного критичного оцінювання точки зору інших;
- розвивати вміння самостійно приймати рішення на основі групового аналізу ситуації;
- оволодівати практичним досвідом отримувати користь зі своїх і чужих помилок, спираючись на дані зворотного зв'язку.

Кейси слід розробляти і реалізувати в навчальному процесі з урахуванням ряду принципів, які забезпечують ефективність їх використання в навчальних програмах [4]:

1. Кейс має відповідати цілям навчання.
2. Кейс має бути максимально наближений до реальної професійної діяльності (реальна подія або штучно створювана ситуація, де частина

реального матеріалу компілюється з певною типовою проблемою).

3. Завдання має бути підбрано так, аби можна було користуватися різними шляхами для пошуку варіантів рішення.

4. Кейси можуть відрізнятися за рівнем узагальненості, за кількістю представленої у них інформації, за складністю проблеми.

5. Матеріал кейса не має бути застарілим, його слід оновлювати паралельно зі змінами в реальній практиці.

Використання кейс-методу дозволяє оцінити такі рівні компетентності:

- практичне володіння методикою обстеження пацієнта;
 - визначення обсягу обстеження пацієнта;
 - інтерпретація результатів основних та додаткових методів дослідження;
 - постановка остаточного діагнозу;
 - вибір об'єму та методу лікування.
- Критерії оцінювання кейса:
- володіння спеціальною термінологією та якістю опису результатів обстеження;
 - правильність інтерпретації та порівняльного аналізу отриманих результатів основних та додаткових методів дослідження;
 - правильність постановки діагнозу;
 - адекватність обраного лікування.

Результати. Для навчання та перевірки знань студентів-стоматологів III курсу стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О. О. Богомольця нами розроблені кейси для поточної роботи на практичних заняттях, контролю засвоєння змістовного модуля та підсумкового модульного контролю.

Приклади кейсів:

Кейс 1

Пацієнт Л., 25 років скаржиться на естетичні недоліки, дефекти зубів.

В анамнезі: дискінезія жовчовивідних шляхів, до 8-ми років життя частий прийом антибактеріальних засобів (доксидіклін) з приводу захворювань дихальної системи (бронхіти, пневмонія). Об'єктивно: дивись **рис. 1**. Зондування дефектів твердих тканин зубів безболісне. Перкусія зубів безболісна. Реакція на термічні подразники безболісна.

Рентгенологічно: періодонтальні щілини всіх зубів диференціюються по всій довжині. Міжальвеолярні перегородки збережені, кортикальна пластинка цілісна.

Кейс 2

Пацієнт П., 26 років, звернувся зі скаргою на змінений колір зубів.

З анамнезу відомо, що 8 днів тому пацієнту був поставлений діагноз: «Фолікулярна ангіна». До схеми місцевого лікування входили наступні препарати: Орасепт (діюча речовина – фенол), Себідин (діючі речовини – хлоргексидину гідрохлорид та аскорбінова кислота), Лісобакт (діючі речовини – лізоциму хлорид та піридоксину гідрохлорид).

Рис. 1. Завдання:

1. Запропонуйте додаткові методи обстеження пацієнта.
2. Поставте діагноз. 3. Визначте план лікування.

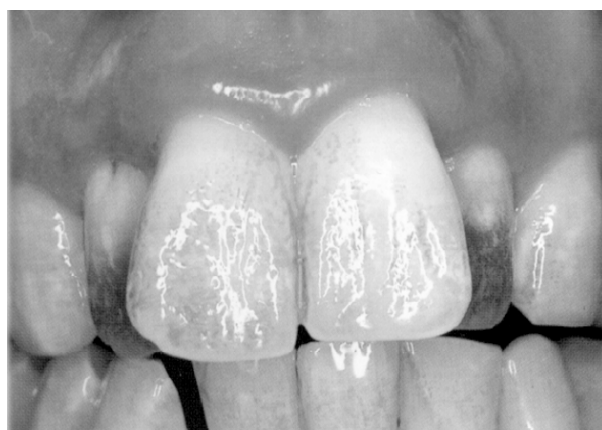

Рис. 2. Завдання:

1. Що спричинило даний стан.
2. Опишіть сучасні підходи до його усунення.

Об'єктивно: дивись **рис. 2**. Кровоточивість ясен відсутня. ОНІ-S – 1,6 бали. Індекс Федорова-Володкіної 2,4 бали.

Висновки. Застосування активних методів навчання у вищих медичних навчальних закладах дозволяє:

- активізувати розумову діяльність – студент змушений бути активним незалежно від його бажання;
- самостійно творчо приймати рішення під час навчання,
- досягти тривалого, а не короткочасного, епізодичного характеру активності;
- підвищити ступінь мотивації та емоційності;
- досягти постійної взаємодії учнів з викладачами через прямі та зворотні зв'язки.

Кейс-метод не потребує великих матеріальних витрат або значних витрат часу і припускає варіативність навчання.

Використання даного методу оптимізує вивчення дисципліни шляхом розгляду великої кількості ситуацій або завдань у певних комбінаціях. Таке навчання розвиває, часто несвідомо, розуміння та здатність мислити мовою основних проблем, з якими стикаються фахівці в професійній діяльності. Результатом застосування методу є не тільки знання, а й навички професійної діяльності. Перевагою кейсів є можливість оптимально поєднувати теорію та практику, що є досить важливим при підготовці висококваліфікованого фахівця – лікаря.

Література

1. Иванова В. А. Педагогика. Электронный учебно-методический комплекс / В. А. Иванова, Т. В. Левина. – Красноярск : Центр дистанционного обучения, 2006. – 251 с.
2. Коваленко А. Б. Особливості застосування методів активного навчання при підготовці до професійної діяльності / А. Б. Коваленко // Наука і освіта : Науково-практичний журнал Південного наукового центру АПН України. – 2009. – №5. – С. 77-81.
3. Мілерян В. Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах: [методичний посібник] / В. Є. Мілерян. – Київ : Хрещатик, 2006. – 80 с.
4. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии. Активное обучение : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / А. П. Панфилова. – М.: Издательский центр «Академия», 2009. – 192 с.
5. <http://www.myshared.ru/slide/230128/>

УДК 616. 314:614. 23:378. 661. 002:614. 252. 1

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРЕСИВНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРЯ

Григ Н. І., Шекера О. О.

Резюме. Проблема підготовки висококваліфікованих кадрів у сучасних умовах модернізації професійної освіти, її змістовного і структурного оновлення, вже не може бути ефективно вирішена в рамках використання традиційних форм і методів навчання. Одним зі слабких боків цих методів є те, що в активному стані знаходиться тільки викладач, слухачі ж пасивно сприймають інформацію. Традиційні форми та методи навчання передбачають передачу знань, але не завжди формують професійні вміння та навички у майбутніх фахівців, що особливо важливо при підготовці медиків.

Сформувати професіонала, здатного нестандартно і гнучко мислити, аналізувати, самостійно вирішувати й активно діяти, можливо за умови відпрацювання значної кількості клінічних прикладів, розбору різних варіантів типового й атипичного перебігу захворювання.

Одним зі способів вирішення даної проблеми є використання кейс-методу. Цей метод ситуаційного навчання полегшує засвоєння знань на практичних заняттях і забезпечує якісний контроль змістовного модуля і підсумкового модульного контролю.

Ключові слова: навчання студентів-стоматологів, метод ситуаційного навчання, кейс-метод.

УДК 616. 314:614. 23:378. 661. 002:614. 252. 1

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОГРЕССИВНЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ С ЦЕЛЬЮ ОПТИМИЗАЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВРАЧА

Григ Н. И., Шекера О. О.

Резюме. Проблема подготовки высококвалифицированных кадров в современных условиях модернизации профессионального образования, его содержательного и структурного обновления, уже не может быть эффективно решена в рамках использования традиционных форм и методов обучения. Одной из слабых сторон этих методов является то, что в активном состоянии находится только преподаватель, слушатели же пассивно воспринимают информацию. Традиционные формы и методы обучения предусматривают передачу знаний, но не всегда формируют профессиональные умения и навыки у будущих специалистов, что особенно важно при подготовке медиков.

Сформировать профессионала, способного нестандартно и гибко мыслить, анализировать, самостоятельно принимать решения и активно действовать, возможно при условии отработки значительного количества клинических примеров, разбора различных вариантов типичного и атипичного течения заболевания.

Одним из способов решения данной проблемы является использование кейс-метода. Этот метод ситуационного обучения облегчает усвоение знаний на практических занятиях и обеспечивает качественный контроль содержательного модуля и итогового модульного контроля.

Ключевые слова: обучение студентов-стоматологов, метод ситуационного обучения, кейс-метод.

UDC 616. 314:614. 23:378. 661. 002:614. 252. 1

The Use of Advanced Educational Technologies in Order to Optimize the Formation of Professional Competence of the Doctor

Gryg N. I., Shekera O. O.

Abstract. Modern society as well as the labor market is in need of the most adapted and effective specialists who not only possess a certain amount of knowledge, but also know how to use it properly in appropriate and professional and casual circumstances situations. The problem of training the highly qualified personnel in modern conditions of modernization of professional education, its content and structural renewal, cannot be effectively solved in the framework of the use of traditional forms and methods of tuition. One of the weaknesses of such methods is that only the tutor is in the active state, students on the other hand passively absorb information. Traditional forms and tuition methods provide the transfer of knowledge, but not always shape the professional skills of future professionals, which is especially important for education of the future physicians. Whereas, the use of

active learning methods leads to activation of the cognitive activity of students, increase motivation and emotional involvement in learning, shape professional competence.

Undoubtedly, the best method of education and establishing of practical skills of doctors is working with actual patients. However, each disease has many features, different clinical variations, untypical manifestations, can be accompanied by a variety of changes in the results of additional research methods, etc., it is not possible to take into account during the analysis of a particular clinical case. A problem arises: young professional, while having sufficient theoretical base, is incapable to understand the real clinical condition with somewhat non-standard course. To shape a professional, capable of nonstandard and flexible thought, analysis, making own decisions and active actions, possibly subject to working out a significant amount of clinical examples, analysis of different variants of typical and atypical course of the disease.

One way of solving this problem is the use "case study" method.

This interactive technology for short-term training, on the basis of real or fictional situations, aimed not as much at the development of specific knowledge as at the shaping the young professionals' new qualities and skills.

This method, being a modern and advanced form of the organization of the educational process, allows forming a range of professional skills.

This article lists the principles to ensure efficient use of case studies developed in the training programs.

Using the case study method enables evaluation of different levels of competence.

The authors have formulated criteria for evaluating case: possession of special terminology and quality of description of the of the survey results; correctness of interpretation and comparative analysis of the results of basic and additional methods of research; accordance of the results of diagnoses.

Keywords: training of dental students, the method of situational training, case method.

Стаття надійшла 18. 11. 2014 р.